

การแปลงทรัพย์สินเป็นทุน กับการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ของไทย

อาจารย์สมพร ปานยืนดี

ภาควิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยสยาม

บทนำ

สำหรับประเทศไทยกว่าร้อยละ 95 ของธุรกิจเอกชนเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่มีความสำคัญ กับระบบ เศรษฐกิจ ในฐานะที่เป็นทั้งผู้สนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ให้แข่งขันได้กับประเทศต่าง ๆ ในโลก และเป็นผู้ที่สร้างให้เกิดรายได้ ให้กับท้องถิ่น และประเทศ ในโลกยุคปัจจุบัน SMEs จำเป็นต้องมีศักยภาพพร้อมรับการปรับตัวภายใต้บริบทของโลกาภิวัตน์ และแนวคิดของการเชื่อมโยงสู่ท้องถิ่น (Local Link) และการเข้าสู่โลกาภิวัตน์ (Global Reach) ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ปัญหาที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกำลังประสบอยู่ คือ ขาดการจัดการและการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ข้อจำกัดด้านการตลาด และที่สำคัญคือการเข้าถึงแหล่งทุน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงการดำเนินธุรกิจ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2548)

ธุรกิจ SMEs เข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ ได้ยากกว่ากิจการขนาดใหญ่ ซึ่งมีทั้งความมั่นคง ความน่าเชื่อถือของกิจการมีหลักทรัพย์ค้ำประกันเพียงพอ และมีความพร้อมของเอกสารทางการเงิน งบดุล งบกำไรขาดทุนอย่างเป็นระบบ แต่จากการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจโลก นำมาสู่การสร้างนวัตกรรมทางการเงิน หรือเครื่องมือในการระดมทุน ที่หลากหลายรูปแบบหนึ่งในนั้นได้แก่ **การแปลงทรัพย์สินเป็นทุน (Asset Capitalization)**

แนวคิดที่เชื่อว่าทรัพย์สินของผู้ประกอบการทั้งหมดภายในประเทศที่ไม่สามารถนำไปเป็นหลักประกันในการกู้เงินจากธนาคารนั้น มีมูลค่ามากกว่าเงินทุนจากต่างประเทศ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งรัดการออกเอกสารสิทธิและรับรองความถูกต้อง เปิดโอกาสให้ผู้ครอบครองเอกสารสิทธิหรือหนังสืออนุญาต สามารถใช้เอกสารครอบครองอยู่เข้าถึงแหล่งเงินทุนโดยเน้นผู้ครอบครองรายย่อยและธุรกิจขนาดเล็ก มีการปรับปรุงระบบประเมินทรัพย์สินให้มีความเป็นธรรมและโปร่งใส และพัฒนาทรัพย์สินให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ อันจะเป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อย วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ สามารถแปลงทรัพย์สินของตนเองให้เป็นทุน ก่อให้เกิดกระบวนการสร้างงาน สร้างรายได้ และกระตุ้นให้มีผู้ประกอบการรายใหม่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน

ผู้ให้กำเนิดแนวคิดการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

แนวคิดการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน มาจากหนังสือชื่อ *The Mystery of Capital* เขียนโดย **นายเฮอร์นันโด เดอ โซโต (Hernando De Soto)** ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นประธานสถาบันเพื่อเสรีภาพและประชาธิปไตย (The Institute for Liberty and Democracy : ILD) มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ณ กรุงลิมา ประเทศเปรู นายเฮอร์นันโด เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยนิตยสาร TIME ฉบับเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2542 ได้ยกย่องให้เป็น 1 ใน 5 ของนักนวัตกรรมดีเด่นในแถบลาติน อเมริกา และยังได้รับรางวัล The Milton Friedman Prize for Advancing Liberty ประจำปี 2547 ซึ่งจะมอบให้แก่บุคคลผู้มีผลงานในการอำนวยความสะดวกให้มีเสรีภาพเพิ่มขึ้น นอกจากดำรงตำแหน่งเป็นประธานของสถาบัน ILD แล้ว นายเฮอร์นันโด ยังเป็นที่ปรึกษาส่วนตัวของ นายอัลแบร์โต ฟุจิโมริ (Alberto Fujimori) ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีแห่งเปรู นายเฮอร์นันโด เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันแนวความคิดสมัยใหม่ เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนในประเทศเปรู โดยสาเหตุความยากจนเกิดจากประชาชนขาดกรรมสิทธิในทรัพย์สินอย่างเป็นทางการ (Formal Property Rights) มีแต่ทุนที่ตายแล้ว (Dead Capital) คือเป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนวนมาก แต่ไม่ได้มีกรรมสิทธิที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทรัพย์สินเหล่านี้จึงเปรียบเสมือนเป็น “ทุนที่ตายแล้ว” ไม่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการผลิตอย่างเต็มที่ ยุทธวิธีที่สำคัญคือการดึงทรัพย์สินที่อยู่นอกกฎหมาย (Extralegal Property) มาเป็นทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมาย (รังสรรค์ ,2547) เฮอร์นันโด ผสมผสานแนวคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์ สังคม และการเมืองได้อย่างลงตัว ทำให้ระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศเปรู พัฒนาและก้าวไปสู่อีกมิติหนึ่งที่ทันสมัยไม่น้อยหน้าไปกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว

ความสำคัญของระบบทรัพย์สินอย่างเป็นทางการ (Formal Property Systems)

นายเฮอร์นันโด เดอ โซโต (Hernando De Soto) ได้กล่าวถึงความสำคัญของระบบทรัพย์สินอย่างเป็นทางการไว้ว่า ระบบจัดการทรัพย์สินที่เป็นทางการ (Formal Property System) นี้ทำให้ชาติตะวันตกสามารถบริหารจัดการทุนได้เอง ซึ่งไม่มีที่ไหนในโลกนี้ทำได้ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศในโลกที่ 3 และประเทศกลุ่มคอมมิวนิสต์ อิทธิพลของทรัพย์สินทั้ง 6 ด้านมีรายละเอียดดังนี้

อิทธิพลของทรัพย์สิน ประการที่ 1 ทำให้ศักยภาพทางเศรษฐกิจของทรัพย์สินเข้มแข็ง (Fixing the Economic Potential of Asset)

กฎหมายด้านทรัพย์สินเปิดโอกาสให้ชาวตะวันตกใช้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มคุณค่ามากกว่าคุณค่าทางกายภาพของทรัพย์สินนั้น ๆ คุณค่านั้นก่อให้เกิดศักยภาพทางเศรษฐกิจและเพิ่มคุณภาพทางสังคม สิทธิครอบครองทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นบันไดให้ทรัพย์สินทุกชนิดในโลกนี้สามารถแปลงเป็นทุนได้ แต่ทรัพย์สินนั้นต้องมีศักยภาพในตัวของมันเอง

อิทธิพลของทรัพย์สิน ประการที่ 2 การรวบรวมข้อมูลทุกอย่างให้เป็นระบบเดียว (Integrating Dispersed Information into One System)

ประชาชนส่วนใหญ่ที่อยู่ในประเทศกำลังพัฒนาและคอมมิวนิสต์ ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิการครอบครองทรัพย์สิน และเป็นเรื่องที่ยากมาก ที่จะทำให้ทรัพย์สินถูกต้องตามกฎหมายได้ เหตุผลที่ลัทธิทุนนิยมประสบความสำเร็จในตะวันตก เพราะทรัพย์สินส่วนใหญ่ในชาติตะวันตกเป็นทรัพย์สินที่มีสิทธิครอบครองถูกต้องและเป็นระบบเดียวกันทั้งหมด

อิทธิพลของทรัพย์สิน ประการที่ 3 ทำให้ทุกคนมีความรับผิดชอบ (Making People Accountable)

การรวมตัวกันของระบบทรัพย์สินอย่างเป็นทางการภายใต้ระบบกฎหมายเดียวกัน ช่วยยกระดับสิทธิความเป็นเจ้าของที่ถูกต้องตามกฎหมาย ให้พ้นจากอิทธิพลในท้องถิ่น เจ้าของสิทธิสามารถนำทรัพย์สินมาเข้าสู่ระบบกฎหมายที่เป็นสากล ทำให้สะดวกและง่ายต่อการจัดการ ช่องว่างของกฎหมายเป็นสิ่งที่บอกให้รู้ว่าทำไมคนในประเทศกำลังพัฒนาและประเทศคอมมิวนิสต์ ไม่สามารถทำกำไรในทรัพย์สินได้จากคนแปลกหน้า และไม่ได้รับความเชื่อถือ การรับประกันหรือบริการด้านอื่น ๆ เพราะเขาจะทำสัญญากับเฉพาะคนรู้จัก หรือเพื่อนบ้านเท่านั้น คนที่ไม่มีทางเลือกมักถูกเอาเปรียบในโลกของนักลงทุนใหม่ ขณะที่คนในประเทศที่พัฒนาแล้วสามารถทำสัญญาในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ แต่มูลค่าเริ่มแรกที่สูง เพราะได้เพิ่มค่าหลักประกัน ค่าสิทธิการจำนอง ซึ่งเป็นรูปแบบของการป้องกันของกลุ่มคู่สัญญา

อิทธิพลของทรัพย์สิน ประการที่ 4 ทำให้ทรัพย์สินนั้นสามารถแลกเปลี่ยนได้ (Making Assets Fungible)

สิ่งที่สำคัญมากที่สุดของระบบทรัพย์สินอย่างเป็นทางการ คือ การแปลงทรัพย์สินให้มีค่ามากกว่าลักษณะทางกายภาพของทรัพย์สิน ทำให้ง่ายต่อการรวม การแบ่ง การเคลื่อนย้ายที่รวดเร็ว โดยใช้แนวคิดและตัวกระตุ้นทางธุรกิจ ซึ่งทำให้ทรัพย์สินนั้นสามารถแลกเปลี่ยนได้ สามารถเลือกช่องทางที่เหมาะสมในการแปรเปลี่ยนได้ ทรัพย์สินที่เข้าสู่ระบบของทรัพย์สินอย่างเป็นทางการ เป็นการมอบสิทธิความเป็นเจ้าของแต่ก็จะได้เงินทุนกลับมา ซึ่งสามารถนำไปทำประโยชน์ได้อีก ชาวตะวันตกสามารถนำทรัพย์สินของเขาเข้าสู่ระบบแล้วทำให้เกิดมูลค่าจากหลากหลายวิธี ขณะที่กลุ่มประเทศในโลกที่ 3 ยังไม่สามารถทำได้ และตกเป็นเหยื่อของประเทศที่พัฒนาแล้ว

อิทธิพลของทรัพย์สิน ประการที่ 5 เป็นการสร้างเครือข่ายของประชาชน (Networking People)

จากการนำทรัพย์สินไปแลกเปลี่ยนเป็นทุน ทำให้เกิดการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เริ่มจากข้อมูลของเจ้าของสู่ทรัพย์สิน จากทรัพย์สินสู่ที่อยู่ และ ความเป็นเจ้าของสู่การถือครองตามกฎหมาย ระบบจะช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้ง่าย ระบบทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมายนั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากข้อมูลส่วนบุคคลสู่เครือข่าย ระบบทรัพย์สินที่ถูกต้องอย่างเป็นทางการ จะช่วยอำนวยความสะดวก

ความสะดวกในการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ระบบของทรัพย์สิน เปรียบเสมือนระบบการเดินรถไฟ รถไฟเดินทางจากสถานีหนึ่งไปอีกสถานีหนึ่งโดยไม่สามารถออกนอกเส้นทางได้ เหมือนกับทรัพย์สินที่เปลี่ยนมือจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งภายใต้ระบบ ซึ่งมีความปลอดภัยเช่นกัน

อิทธิพลของทรัพย์สิน ประการที่ 6 เป็นการป้องกันการติดต่อทางธุรกิจ (Protecting Transaction)

ทำไมระบบทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมายนั้นเปรียบเหมือนเครือข่าย คำตอบคือ ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินได้ถูกบันทึกไว้อย่างต่อเนื่องเช่น ชื่อทรัพย์สิน โฉนด สัญญา ได้ถูกพรรณารายละเอียดทั้งหมดที่เป็นลักษณะเฉพาะของทรัพย์สิน ชาติตะวันตกจะมุ่งเน้นที่ระบบรักษาความปลอดภัยของการติดต่อทางธุรกิจ โดยอนุญาตให้ประชาชนที่จะเคลื่อนย้ายทรัพย์สินจำนวนมาก ๆ สามารถทำการติดต่อทางธุรกิจได้โดยไม่ต้องเห็นทรัพย์สินจริง เนื่องจากข้อมูลทั้งหมดถูกเก็บอย่างเป็นระบบ แตกต่างจากกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ เช่นพ่อค้านำหมูไปซื้อขายในตลาด แต่กลุ่มประเทศตะวันตกทำกันซื้อขายสิทธิในตัวของหมูผ่านตัวแทนในตลาด เขาสามารถทำการติดต่อค้าขายในปริมาณมาก ๆ โดยไม่ต้องกังวลกับระบบรักษาความปลอดภัยของธุรกิจ

แนวคิดการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนในประเทศไทย

พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบปัญหาเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ถูกโจมตีค่าเงินบาทจนต้องยอมลดค่าเงิน ปัญหาที่ตามมาคือสินเชื่อที่ภาคสถาบันการเงินที่ระดมปล่อยกู้ไปก่อนหน้านี้ ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้ได้จนกลายเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing loans : NPLs) หรือหนี้เสีย รัฐบาลได้เข้าไปช่วยเหลือโดยใช้เงินจากกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน แต่เนื่องจากปัญหาการขาดสภาพคล่องอย่างรุนแรงของระบบสถาบันการเงินยากแก่การแก้ไข นำมาซึ่งการสั่งปิดธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุน ตั้งแต่ พ.ศ. 2540-2545 รัฐบาลได้ใช้นโยบายการเงินแบบกำหนดเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อ (Inflation Targeting) (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2546) ผ่านกลไกของอัตราดอกเบี้ยเพื่อรักษาเสถียรภาพด้านราคาและอัตราเงินเฟ้อ มาตรการทางด้านภาษี การบริหารงบประมาณแบบขาดดุล การเร่งขยายตลาดส่งออก มาตรการท่องเที่ยว ผลของการแก้ไขปัญหาทำให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศเริ่มดีขึ้น ใน พ.ศ. 2546 สภาพคล่องในระบบสถาบันการเงินทั้งธนาคารของรัฐบาลและเอกชนมีอยู่สูง ดังนั้นแนวทางที่รัฐบาลจะกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงต่อไป คือการดึงสภาพคล่องส่วนเกินออกจากระบบสถาบันการเงิน โดยการปล่อยกู้ให้ภาคการผลิตที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นโครงการบ้านเอื้ออาทร และโครงการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

จุดเริ่มต้นของการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน เกิดขึ้นหลังจากการมาเยือนเมืองไทยของนายเฮอรัลด์ เดอ โซโต เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 รัฐบาลกำหนดนโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชนผู้ยากจน ผู้ประกอบการรายย่อย เพื่อให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่ง

เงินทุน โดยใช้ทรัพย์สินที่ครอบครองหรือได้รับอนุญาตให้ใช้จากหน่วยงานของรัฐตามกฎหมาย เป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินเพื่อนำไปลงทุน โดยประสานความร่วมมือกับสถาบันการเงินทั้งของรัฐและเอกชน เพื่อพิจารณาจัดหาเงินทุนเฉพาะที่จะก่อให้เกิดกระบวนการสร้างงาน สร้างรายได้ กระตุ้นให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ ทำให้เกิดความมั่นคงแก่ระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

เพื่อให้นโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนของรัฐบาลเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ได้มีการจัดตั้งสำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน ตามประกาศในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน (องค์การมหาชน) และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยนโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน พ.ศ. 2546 (สำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน, 2546) ปัจจุบันมี นายณัฐ ชลิตพงศ์ ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน สำนักงานฯ มีบทบาทและหน้าที่ในการประสาน สั่งการ ติดตาม กำกับการทำงานของหน่วยงานเจ้าภาพที่รับผิดชอบแต่ละทรัพย์สิน อันได้แก่ กรมที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงกรุงเทพมหานคร กรมทรัพย์สินทางปัญญา การเคหะแห่งชาติ กรมธนารักษ์ และติดต่อประสานความร่วมมือกับสถาบันการเงินที่จะให้กู้ อันได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (SME Bank) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารทหารไทย เป็นต้น และดูแลภาพรวมการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนทั้งระบบ

การดำเนินงานตามนโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน ได้มีการกำหนดแผนงานและขั้นตอนต่าง ๆ ไว้ ระหว่างหน่วยงานของรัฐและสถาบันการเงินในรูปของข้อตกลงภายในกรอบระยะเวลาดำเนินงาน 5 ปี พ.ศ. 2547 - 2551 ซึ่งสำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน จะต้องสร้างความเข้าใจกับผู้ประกอบการ และผู้ต้องการเข้าถึงแหล่งทุนได้ทราบถึงความตั้งใจของรัฐบาลที่จะจัดหาทุนในระบบเพื่อการพัฒนาและเพิ่มผลผลิตทางเศรษฐกิจ ตลอดจนได้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพในการใช้เงินทุน

ความหมายของการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน (Asset Capitalization)

การแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เป็นการนำสินทรัพย์ที่ยังมิได้นำมาใช้ประโยชน์ หรือมีค่าทางเศรษฐกิจน้อย มาสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยผ่านกระบวนการที่เรียกว่า Securitization ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการระดมทุน โดยนำสินทรัพย์ที่มีกระแสรายรับในอนาคต อาทิเช่น รายได้จากการให้เช่าหรือการให้เช่าซื้อ อสังหาริมทรัพย์ ลูกหนี้เช่าซื้อ ตลอดจนลูกหนี้บัตรเครดิต มาโอนให้กับนิติบุคคลเฉพาะกิจ (Special purpose vehicle: SPV) เพื่อให้ SPV นำสินทรัพย์มาหมุนหลังหลักทรัพย์ที่จะจำหน่ายแก่นักลงทุน โดยอาจอยู่ในรูปของตราสารหนี้ (Securitized debt) หรือ อยู่ในรูปตราสารทุนที่เรียกว่ากองทุนอสังหาริมทรัพย์

(Property fund) ซึ่งเป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด (สำนักนโยบายระบบการเงิน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2549)

การแปลงทรัพย์สินเป็นทุน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแก้ปัญหาความยากจน คือการขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชน เพื่อเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย รัฐบาลหาช่องทางที่จะเพิ่มทุนโดยนำทรัพย์สิน เช่นที่ดิน สิทธิการเช่า เช่าซื้อ หนังสืออนุญาตให้ใช้ที่สาธารณะ เครื่องจักร และทรัพย์สินทางปัญญา มาแปลงเป็นทุน แต่ผู้ที่จะแปลงทรัพย์สินจะต้องเป็นผู้ที่มีขีดความสามารถในการที่จะประกอบอาชีพ และมีแนวโน้มที่จะเติบโตในอนาคต เพราะหากนำทรัพย์สินแปลงเป็นทุนแต่ธุรกิจมีผลประกอบการไม่ดี ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้กับสถาบันการเงิน และในที่สุดก็จะเกิดผลเสียกับสถาบันการเงิน และเจ้าของทรัพย์สิน ดังนั้นเพื่อการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่รัฐบาลธุรกิจต้องมีแผนงานและโครงการที่ชัดเจนและมีความเป็นไปได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน (องค์การมหาชน) ได้ให้คำจำกัดความ การแปลงทรัพย์สินเป็นทุน หมายถึง การบริหารจัดการทรัพย์สินของรัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือมีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ อันจะเป็นการสร้างโอกาสแก่ประชาชนให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ สามารถนำทรัพย์สินดังกล่าวมาแปลงให้เป็นทุน เพื่อก่อให้เกิดกระบวนการสร้างงาน สร้างรายได้ รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

หลักการสำคัญของกระบวนการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

1. **การจัดระบบเอกสารแสดงสิทธิ** ให้เป็นที่ยอมรับของสถาบันการเงิน และเป็นเอกสารสำคัญที่ใช้ประกอบการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ โดยเอกสารแสดงสิทธิต้องมีความชัดเจนและสามารถเปลี่ยนแปลงผู้ครอบครองสิทธิได้แบบมีเงื่อนไข (Conditional Right on Legal Document) โดยรัฐสามารถกำกับและควบคุมการโอนสิทธิ (Transferable) ได้
2. **การประเมินราคาทรัพย์สิน** จะต้องพัฒนาระบบกลไกและบุคลากรที่ทำหน้าที่ประเมินราคาและมูลค่าของทรัพย์สินประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับมูลค่าทางการตลาด (Market Value) และมูลค่าทางเศรษฐกิจ (Economic Value)
3. **การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ทรัพย์สิน** ซึ่งผู้ถือครองทรัพย์สินหรือใช้ประโยชน์จากเอกสารแสดงสิทธิ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ทรัพย์สิน โดยการทำแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะทรัพย์สินที่เป็นที่ดินและทรัพย์สินทางปัญญา

ทรัพย์สินที่ใช้แปลงเป็นทุน

ทรัพย์สินที่มีความสำคัญที่จะใช้ประโยชน์เพื่อให้เป็นทุน มี 5 ประเภท ดังนี้ (สำนักงานแปลงทรัพย์สินเป็นทุน, 2546)

ประเภทที่ 1 ที่ดินและทรัพย์สินติดกับที่ดิน ได้แก่ ส.ป.ก. 4-01 ก.ส.น.3 นค.1 ก.ย.ท.2 มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และกรมที่ดิน

ประเภทที่ 2 สัญญาเช่า เช่าซื้อ ได้แก่สัญญาเช่า เช่าซื้อ ของผู้เช่าอาคารเคหะแห่งชาติ บ้านเอื้ออาทร ที่ราชพัสดุทั่วประเทศ พื้นที่อุทยานแห่งชาติ ที่ดินและอาคารศาสนสมบัติกลาง ตลาดในกรุงเทพฯ ซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ การเคหะแห่งชาติ กรมธนารักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ประเภทที่ 3 หนังสืออนุญาตให้ใช้ที่สาธารณะ และหนังสือรับรองอื่น ได้แก่ หนังสืออนุญาตรับรองของผู้ค้าในตลาดเอกชน ผู้ประกอบการในที่หรือทางสาธารณะของกรุงเทพมหานคร พื้นที่สาธารณะของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในเขตเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมถึงใบอนุญาตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรุงเทพมหานคร และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมประมง

ประเภทที่ 4 ทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั่วประเทศ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (การค้นพบสิ่งที่จะนำไปสู่ความรู้ใหม่ ๆ ทางภูมิศาสตร์) มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรมทรัพย์สินทางปัญญา

ประเภทที่ 5 เครื่องจักร ได้แก่ เอกสารจดทะเบียนเครื่องจักรของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กทั่วประเทศ ใบรับรองอื่น ๆ เช่น อาชญาบัตร ใบรับรองคุณภาพสินค้า ทะเบียนเครื่องมือประมง เป็นต้น มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรมโรงงานอุตสาหกรรม

นอกเหนือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วยังมีสถาบันการเงิน และธนาคารต่าง ๆ ที่สนองตอบนโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน ได้แก่

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นผู้ดูแลทรัพย์สินที่ดิน
- ธนาคารออมสินดูแลทรัพย์สินทางปัญญา
- ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ธพว.) ดูแลเรื่องจดทะเบียนเครื่องจักร
- ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย ดูแลทรัพย์สินประเภทสัญญาเช่า ทรัพย์สินของรัฐ
- ธนาคารอาคารสงเคราะห์และธนาคารออมสินเป็นผู้กระจายสินเชื่อ

นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำศูนย์ข้อมูลกลางที่ถูกต้องทันสมัยสำหรับการดำเนินการแปลง

ทรัพย์สินเป็นทุน และใช้เป็นข้อมูลประกอบการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงิน และขจัดปัญหาความซ้ำซ้อนในการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน

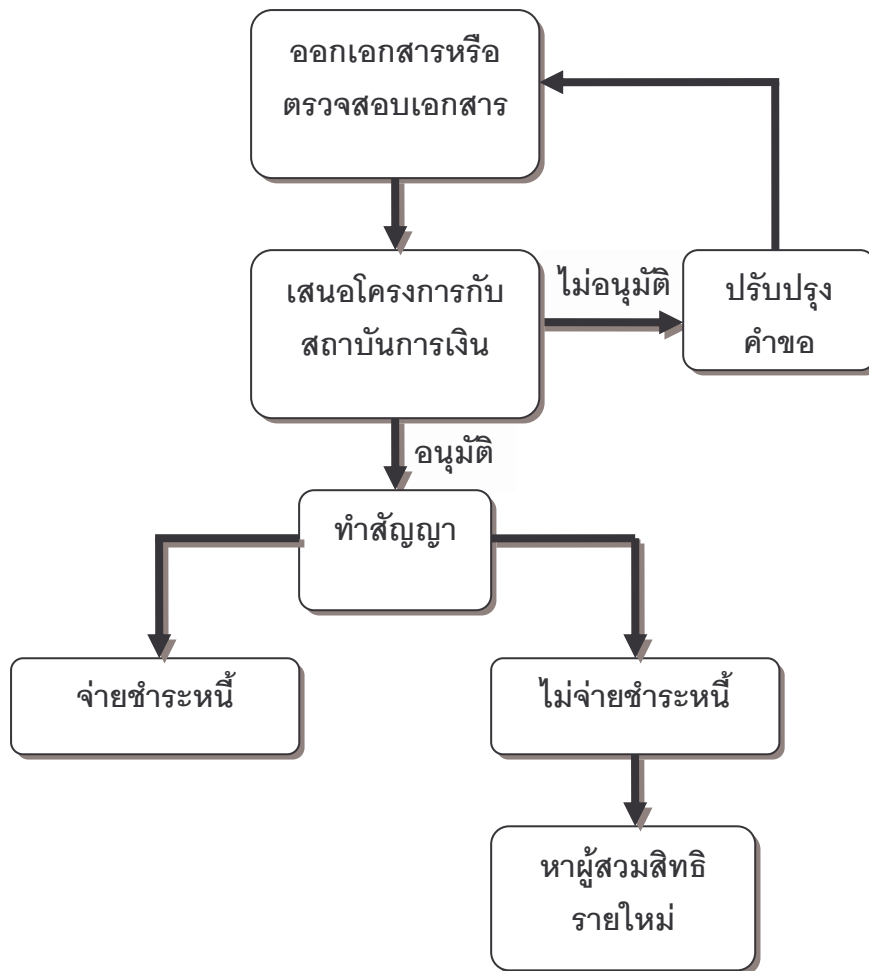
นโยบาย กรอบทิศทาง และแนวทางการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

คณะรัฐมนตรีได้กำหนด นโยบาย กรอบทิศทาง และแนวทางการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนดังนี้ (สำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน, 2546)

1. เร่งรัดการออกเอกสารสิทธิ สัญญาเช่า หนังสืออนุญาต
2. มีการประเมินทรัพย์สินที่ถูกต้องและเป็นธรรม
3. มีระบบรับซื้อพิพาทนอกศาล (Clearing House)
4. ให้มีฐานข้อมูลกลาง
5. มีข้อตกลงกับสถาบันการเงิน
6. การแก้ไขระเบียบและกฎหมาย
7. การจัดทำแผนปฏิบัติการ
8. ให้มีการศึกษานโยบายในระยะยาว

การเข้าถึงแหล่งเงินทุน

ผู้ประกอบการทำการตรวจสอบทรัพย์สินที่ตนถือครองอยู่ไม่ว่าจะเป็น ที่ดิน ทรัพย์สินที่ติดกับที่ดิน สัญญาเช่า เช่าซื้อ หนังสืออนุญาตให้ใช้ที่สาธารณะ เครื่องจักร และทรัพย์สินทางปัญญา และพิจารณาคัดเลือกแหล่งเงินทุน อันได้แก่สถาบันการเงินต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับทรัพย์สินที่ตนถือครอง หากทรัพย์สินยังไม่มีเอกสารสิทธิที่ถูกต้อง จะต้องดำเนินการติดต่อกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่ดินยังไม่มีเอกสารสิทธิ ต้องไปติดต่อกกรมที่ดินให้ออกเอกสารสิทธิหรือโฉนดที่ดินที่ถูกต้อง หลังจากนั้นนำเอกสารสิทธิมาเสนอต่อสถาบันการเงิน โดยสถาบันการเงินจะพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการ คุณสมบัติของผู้ประกอบการ ควบคู่กับทรัพย์สินที่นำมาค้ำประกัน หากได้รับการอนุมัติตกลงทำสัญญา แต่ถ้าไม่อนุมัติ ต้องไปปรับปรุงคำขอ หรือปรับปรุงแผนธุรกิจให้มีความน่าเชื่อถือ และเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น หลังจากนั้นลูกหนี้ต้องชำระหนี้เมื่อครบกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ หากไม่สามารถชำระหนี้ได้จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงผู้สวมสิทธิใหม่ ซึ่งขั้นตอนในการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนจะแสดงดังรูปต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนในการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

ดัดแปลงจาก กระบวนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน สำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน (องค์การมหาชน)

ทั้งนี้ ภาครัฐคาดว่าจะการดำเนินนโยบายแปลงทรัพย์สินเป็นทุนจะช่วยให้ผู้ประกอบการ SMEs และ OTOP จะสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้เนื่องจากมีหลักประกันในการค้ำประกันเงินกู้ ช่วยให้ผู้ประกอบการมีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานและขยายธุรกิจได้

ทรัพย์สินที่ผู้ประกอบการ SMEs สามารถนำมาแปลงเป็นทุน ตามนโยบายมีอยู่ 5 ประเภท ได้แก่ ที่ดินและทรัพย์สินที่ติดกับที่ดิน สัญญาเช่า เช่าซื้อ หนังสืออนุญาตให้ใช้ที่สาธารณะ เครื่องจักร และทรัพย์สินทางปัญญา

สำหรับ SMEs แล้ว ถือว่าทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทรัพย์สินที่ไม่ต้องใช้งบลงทุนเพื่อให้ได้มา แต่เกิดจากผู้ประกอบการเอง ในการคิดค้น ประดิษฐ์ ทดลองสร้างสรรค์งานที่แปลกใหม่ ไม่เหมือนใคร ใช้ นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อเพิ่มมูลค่า (Value Added) ให้แก่ ผลิตภัณฑ์ หรือบริการ ให้มีความแตกต่างจากคู่แข่ง ดังนั้นทรัพย์สินทางปัญญา จึงเป็นแหล่งที่มาของเงินทุนที่สำคัญ โดยแปรเปลี่ยนความคิดหรือภูมิปัญญาที่มีอยู่แล้วให้เป็นเงินทุน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำเงินทุนนั้นไปพัฒนา ต่อยอดทางธุรกิจได้ต่อไป

แนวคิดของทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property)

รัฐบาลมียุทธศาสตร์ในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อยกระดับขีดความสามารถเชิงการแข่งขันของประเทศ ด้วยการสนับสนุนผู้ประกอบการ SMEs ที่มีศักยภาพ ดำเนินธุรกิจ (High Potential) สนับสนุนการดำเนินงานด้านบริหารจัดการ ด้านการเงิน ด้านการตลาด ด้านระบบบัญชี และอื่น ๆ รวมถึงการจดทะเบียนสิทธิบัตร ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเอง จนสามารถเข้าระดมเงินทุน (Equity Financing) ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือตลาดหลักทรัพย์ใหม่ (MAI) อีกทั้งเป็นการพัฒนาตลาดทุน (Capital Market) ของประเทศให้เกิดความเข้มแข็ง และเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาระบบการเงินของประเทศต่อไป ดังนั้น ทรัพย์สินทางปัญญาจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้ประกอบการที่จะใช้เป็นหลักทรัพย์สินค้ำประกัน ในการขอรับการช่วยเหลือทางการเงินจากสถาบันการเงิน

กรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้ให้คำจำกัดความของ ทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง การสร้างสรรค์ทางปัญญาของมนุษย์ซึ่งแสดงออกในรูปแบบใดก็ตาม ทรัพย์สินทางปัญญานี้อาจเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่นความคิด แนวคิด กรรมวิธี ความรู้ หรือทฤษฎีทรัพย์สินทางปัญญายังอาจปรากฏในรูปแบบที่จับต้องได้ เช่นงานประดิษฐ์ สินค้า งานสร้างสรรค์ หรือสื่อรูปแบบอื่นที่จับต้องได้

ทรัพย์สินทางปัญญาสามารถนำมาเข้าในโครงการแปลงทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทุน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มลิขสิทธิ์

- ลิขสิทธิ์ หมายถึง งานสร้างสรรค์ในสาขาวรรณกรรม ศิลปกรรม ดนตรี หรือผลงานทางวิทยาศาสตร์
- ลิขสิทธิ์ข้างเคียง
- โปรแกรมคอมพิวเตอร์
- ฐานข้อมูล

2. กลุ่มทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์ทำให้เกิดสินค้าอุตสาหกรรมนำมาใช้ประโยชน์ได้ ได้แก่

- สิทธิบัตร หมายถึงหนังสือสำคัญที่รัฐบาลออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ หรืออนุสิทธิบัตร
- แบบผังภูมิของวงจรรวม
- เครื่องหมายการค้า
- ความลับทางการค้า

- ชื่อการค้า
- สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การคุ้มครองทางกฎหมาย

ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทรัพย์สินที่กฎหมายให้สิทธิคุ้มครอง โดยให้ประโยชน์การผูกขาดแก่เจ้าของสิทธิ โดยแยกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ทรัพย์สินทางปัญญาที่มีการออกหนังสือสำคัญจากกรมทรัพย์สินทางปัญญาให้การคุ้มครองได้แก่ สิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และการออกแบบผังภูมิวงจรรวม อายุคุ้มครองของสิทธิบัตรประเภทสิ่งประดิษฐ์มีระยะเวลา 20 ปี สิทธิบัตรอื่น ๆ อนุสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้าและการออกแบบผังภูมิวงจรรวมมีอายุคุ้มครอง 10 ปี

กลุ่มที่ 2 ทรัพย์สินทางปัญญาที่กฎหมายให้การคุ้มครองโดยไม่ต้องมีการออกหนังสือสำคัญ แต่หากจะขอไปเป็นหลักฐานประกันการกู้เงินก็สามารถยื่นหลักฐานขอออกหนังสือคำประกันได้ ทรัพย์สินทางปัญญากลุ่มนี้ ได้แก่

- ลิขสิทธิ์ มีการคุ้มครองตลอดอายุผู้สร้างสรรค์ และคุ้มครองต่อไปอีก 50 ปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์เสียชีวิต
- ความลับทางการค้า ได้รับการคุ้มครองตราบเท่าที่ความลับนั้นยังเป็นความลับอยู่
- สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เป็นการคุ้มครองตลอดไปหากได้รับการขึ้นทะเบียน
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย เป็นการคุ้มครองโดยการขอขึ้นทะเบียนและจัดเก็บเป็นฐานข้อมูล และได้รับการคุ้มครองตลอดไป

ทั้งนี้เนื่องจากทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเรื่องใหม่ในระบบการเงินของประเทศไทย การประเมินมูลค่า ยังทำได้ค่อนข้างยากและต้องใช้เวลา รวมถึงมูลค่าของทรัพย์สินทางปัญญามีปัจจัยอย่างอื่นประกอบในการกำหนดมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญาอยู่ด้วย สถาบันการเงิน กำหนดให้ใช้ทรัพย์สินทางปัญญาใน 3 ประเภท คือ สิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และลิขสิทธิ์ เป็นต้นแบบ (Prototype) ของการนำทรัพย์สินทางปัญญามาแปลงเป็นทุน เพื่อดำเนินการในนโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนบรรลุเป้าหมาย

คุณค่าของทรัพย์สินทางปัญญา

ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิ่งที่ยากแก่การประเมินคุณค่า คุณค่าของทรัพย์สินทางปัญญาผู้บริโภคเป็นผู้กำหนด ทางด้านสถาบันการเงินจะประเมินจากศักยภาพในการสร้างรายได้ของทรัพย์สินทางปัญญานั้น ๆ สินค้าบางประเภทต้นทุนในการผลิตสูง มีกรรมวิธีที่ยากซับซ้อน แต่ไม่สามารถขายได้ในราคาสูงเท่ากับสินค้าอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งมีต้นทุนในการผลิตต่ำ แต่สามารถขายได้ในราคาสูง เช่น วีซีดีเพลง เทปเพลง ทั้ง ๆ ที่ต้นทุนของวัตถุดิบอย่างเช่น แผ่นวีซีดี ราคาถูกมาก ราคาที่สูงนั้นเกิดจาก เนื้อร้อง ทำนองเพลง เสียงร้อง ซึ่งล้วนแต่เป็นความสามารถของนักประพันธ์เพลง รวมถึงความสามารถของนักร้อง จัดว่าเป็นทุนทางความคิดหรือทุนทางปัญญา หรือหากเป็นสินค้าประเภทเดียวกัน แต่แตกต่างกันที่การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ความสะดวก ความทันสมัย หรือมีการทำการตลาดที่ดีกว่า ก็จะสามารถขายได้ในราคาที่สูง เช่น ร้านกาแฟโบราณที่ขายกันทั่วไปตามหมู่บ้าน ชุมชน กับ ร้านกาแฟ ชื่อ “บ้านไร่กาแฟ” ด้วยรสชาติที่เข้มข้น รวมไปถึงการออกแบบร้าน และแผนการตลาดที่เน้นการนำเสนอแบบไทย ๆ ทำให้บ้านไร่กาแฟมีเอกลักษณ์โดดเด่นไม่เหมือนใครนำเสนอแบบภูมิปัญญาไทยอย่างแท้จริง ส่งผลให้ธุรกิจมีผลประกอบการที่ดี จนทำให้ตราสินค้า และเครื่องหมายการค้า “บ้านไร่กาแฟ” มีคุณค่าจัดได้ว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง ดังนั้นการประเมินคุณค่าของทรัพย์สินทางปัญญาจึงไม่มีรูปแบบ หรือกฎเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัว ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ประดิษฐ์ หรือผู้คิดค้น ในการนำเสนอทรัพย์สินทางปัญญานั้นให้มีคุณค่าเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องรวมถึงสร้างความเชื่อมั่นให้กับสถาบันการเงินเพื่อใช้ในการทำธุรกรรมต่อไป

นวัตกรรมบ่อเกิดแห่งทรัพย์สินทางปัญญา

ในสภาวะที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงในปัจจุบัน การที่จะเอาชนะคู่แข่งได้จะต้องอาศัยความร่วมมือจากพนักงานในการคิดค้น พัฒนานวัตกรรมที่แปลกใหม่ ทั้งในรูปของผลิตภัณฑ์และบริการ เพื่อสนองตอบความต้องการของลูกค้าอย่างรวดเร็วเหนือคู่แข่ง ดังนั้นนวัตกรรมจึงเป็นอาวุธที่ใช้ต่อสู้กับคู่แข่งได้

นวัตกรรม คือ สิ่งที่เป็นในการสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน และเป็นสิ่งที่เพิ่มคุณค่า ช่วยสร้างโอกาส ทำให้องค์กรสามารถอยู่รอดได้ โดยองค์กรต้องนำเสนอสิ่งที่มีความแตกต่าง แปลกใหม่ (Berlaro, 2002:71)

Peter F. Drucker ได้ให้คำนิยามของนวัตกรรมในมุมมองของผู้ประกอบการว่า นวัตกรรม คือ เครื่องมือที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบการในการแสวงหาประโยชน์และโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อสร้างธุรกิจและบริการที่แตกต่างจากคู่แข่ง (พันธุ์อาจ ชัยรัตน์, 2547)

หากจะแบ่งประเภทของนวัตกรรม สามารถแบ่งได้ 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

- **กลุ่มนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation)** หมายถึง ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ถูกผลิตขึ้นในเชิงพาณิชย์ที่ได้ปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือเป็นสิ่งใหม่ในตลาด ซึ่งสามารถแบ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่จับต้องได้หรือสินค้าทั่วไป และผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้หรือการบริการ เป็นต้น

- **กลุ่มนวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation)** ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงแนวทางหรือวิธีการผลิตสินค้าหรือบริการในรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม ได้แก่ นวัตกรรมกระบวนการทางเทคโนโลยี (Technological Process Innovation) และนวัตกรรมกระบวนการทางองค์กร (Organizational Process Innovation) เป็นต้น

ในการสร้างนวัตกรรม ผู้ประกอบการต้องเริ่มจากการเรียนรู้ การค้นคว้าทดลอง หรือการประดิษฐ์จากความคิดของตนเอง จนออกมาเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีนวัตกรรมที่แปลกใหม่ จากความแตกต่างของนวัตกรรมทำให้นำมาสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขันด้านผลิตภาพ ดังแสดงในรูปที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงการเกิดและความสำคัญของนวัตกรรม

ที่มา : ดัดแปลงมาจาก Alberto Carneiro. *Journal of Knowledge Management*; 04: 2 2000; pp. 87-98

แนวคิดการแปลงทะเบียนเครื่องหมายเป็นทุน

นโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนมีจุดมุ่งหมายต้องการจะช่วยให้ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่ครอบครองเครื่องหมายขนาดเล็ก ที่ไม่สามารถนำไปเป็นหลักประกันในการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน สามารถเข้าถึงแหล่งทุน โดยเจ้าของเครื่องหมายที่กฎหมายได้กำหนดบัญชีให้สามารถจดทะเบียนได้ 107 ประเภท (สำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน, 2546) สำหรับการนำเครื่องหมายมาแปลงทรัพย์สินเป็นทุนนั้น เปิดโอกาสให้กับผู้ประกอบการทุกประเภท และกิจการอื่น ๆ เช่น โรงพยาบาล โรงแรม สถานออกกำลังกาย ขนส่งมวลชน สวนสนุก ร้านถ่ายภาพ ห้องบันทึกเสียง ที่มีเครื่องหมาย รวมถึงเครื่องครัว หม้อไอน้ำ ลิฟต์ เป็นต้น สามารถเข้าร่วมติดต่อขอจดทะเบียนเครื่องหมายกับสำนักงานทะเบียนเครื่องหมายกรมโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อจะนำหนังสือรับรองการจดทะเบียนใช้เป็นหลักประกันในการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินต่อไป โดยมีเอกสารสำคัญที่ใช้ในการจดทะเบียนฯ เช่น ใบเสร็จรับเงิน หนังสือรับรองการขายเครื่องหมาย Invoice และเอกสารที่ทางราชการกำหนด ก่อนการจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องหมาย ทาง

กรมโรงงานอุตสาหกรรมตรวจสอบเครื่องจักรว่าได้นำไปจำหน่ายกับสถาบันการเงินใดบ้างกับระบบฐานข้อมูลของกรมโรงงานอุตสาหกรรม หลังจากนั้นจะแจ้งให้ทางสถาบันการเงินที่ทำสัญญาจำหน่าย ไว้ให้ทราบ

การประเมินราคาเครื่องจักร

กรมโรงงานอุตสาหกรรมจะร่วมมือกับธนาคารในการกำหนดแนวทางการประเมินราคาเครื่องจักรที่จะใช้เป็นหลักประกัน โดยพิจารณาราคาเครื่องจักรเมื่อซื้อ หรือราคาปัจจุบัน สภาพของเครื่องจักร ในบางครั้งสถาบันการเงินต้องการทรัพย์สินอื่นในการกู้ร่วม เช่น ที่ดิน อาคาร ดังนั้นสถาบันการเงินจะต้องตรวจสอบความเหมาะสมทั้งที่ดินสิ่งปลูกสร้างรวมถึงเครื่องจักร โดยเฉพาะเครื่องจักรจะตรวจสอบทั้งมูลค่า เทคโนโลยี และคุณภาพของสินค้าที่ผลิตมาจากเครื่องจักร หลังจากนั้นจะนำข้อมูลต่าง ๆ ไปวิเคราะห์ความเป็นไปได้

ในการประเมินราคาเครื่องจักร มีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เช่น เรื่องของกำลังแรงม้าเครื่องจักร เพราะผู้มาจดทะเบียนมักจะจดกำลังแรงม้าที่ต่ำกว่าความเป็นจริง เนื่องจากกำลังแรงม้ามักมีผลทางภาษี ยิ่งกำลังแรงม้าสูง ภาษีต้องเสียสูงด้วย ดังนั้นผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องจดทะเบียนให้กำลังแรงม้าที่ต่ำ แต่หากกำลังแรงม้าต่ำ มูลค่าของเครื่องจักรที่ผู้ประเมินก็จะต่ำไปด้วย ดังนั้นหากต้องการเพิ่มมูลค่าของเครื่องจักร จำเป็นต้องเพิ่มกำลังแรงม้าด้วย ซึ่งก็ทำให้ผู้ประกอบการต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ความรู้ของผู้ประเมินเกี่ยวกับเทคนิค กลไกของเครื่องจักร ยังเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะเครื่องจักรมีการทำงานที่ซับซ้อน บางครั้งมีการดัดแปลงเครื่องจักร ทำให้ผู้ประเมินต้องใช้ความรู้เชิงเทคนิคขั้นสูง จึงจะสามารถประเมินราคาเครื่องจักรได้อย่างถูกต้อง

ผลการดำเนินงานตามโครงการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนในปัจจุบัน

การดำเนินการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง โดยผลการดำเนินงานแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2547 - 30 กันยายน 2548 มีผลการดำเนินงานดังนี้ (สำนักงานแปลงทรัพย์สินเป็นทุน, 2548)

- ทรัพย์สินประเภทที่ดิน ได้ออกเอกสารสิทธิไปแล้ว 761,542 ราย ยื่นคำขอกู้ 150,746 ราย อนุมัติสินเชื่อ 161,722 ราย วงเงินทั้งสิ้น 13,352.63 ล้านบาท
- ทรัพย์สินประเภทสิทธิการเช่า ออกเอกสารสิทธิไปแล้ว 10,051 ราย ยื่นคำขอกู้ 1,548 ราย อนุมัติสินเชื่อ 1,071 ราย วงเงินทั้งสิ้น 285.72 ล้านบาท
- ทรัพย์สินประเภทที่สาธารณะ ออกเอกสารสิทธิไปแล้ว 12,354 ราย ยื่นคำขอกู้ 2,363 ราย อนุมัติสินเชื่อ 2,921 ราย วงเงินทั้งสิ้น 96.95 ล้านบาท

- ทรัพย์สินประเภททรัพย์สินทางปัญญา ออกเอกสารสิทธิ 45,314 ราย ยื่นคำขอ 220 ราย อนุมัติสิทธิ 30 ราย วงเงินทั้งสิ้น 38.32 ล้านบาท

- ทรัพย์สินประเภทเครื่องจักร ออกเอกสารสิทธิ 1,623 ราย ยื่นคำขอ 1,651 ราย อนุมัติสิทธิ 1,651 ราย วงเงินทั้งสิ้น 81,474.28 ล้านบาท

ผลการดำเนินงานรวมของทรัพย์สินทั้ง 5 ประเภท พบว่า สถาบันการเงินได้อนุมัติวงเงินทั้งหมดให้กับกลุ่มผู้ขอ ทั้งสิ้นจำนวน 95,247.90 ล้านบาท ทำให้เกษตรกร กลุ่มพ่อค้า แม่ค้า OTOP รวมถึงผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ได้นำทรัพย์สินที่ตนเองมีอยู่มาจดทะเบียนและแปลงเป็นทุน เพื่อนำเงินทุนไปหมุนเวียนพัฒนาธุรกิจให้มีศักยภาพได้ต่อไป

ตัวอย่างผู้ประกอบการที่ดำเนินการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

ผู้ประกอบการ	ประเภทธุรกิจ	ประเภทของทรัพย์สิน	รายละเอียด
บริษัทโซยุยาภิ กรุป จำกัด	ผลิตและจำหน่ายซอส ปรุงรสในรูปแบบ ของแฟรนไชส์	ทรัพย์สินทางปัญญา	เครื่องหมายการค้า
น.ส.ชัชชนันท์ เกษมชัยนันท์	สถาบันเสริมความงาม และเครื่องสำอางค์	ทรัพย์สินทางปัญญา	เครื่องหมายการค้า “PEELING”
บริษัทพีเอฟไอเดิล จำกัด	ให้บริการระบบซอฟต์แวร์ ตรวจสอบข้อมูลบน โทรศัพท์เคลื่อนที่	ทรัพย์สินทางปัญญา	ลิขสิทธิ์ ซอฟต์แวร์
นายมีชัย วัฒนา คูมีชัยยนต์	บริการเคาะ ฟันสี รถยนต์	เครื่องจักร	ห้องอบสี
นางสุพัตรา งามเสงี่ยม	ธุรกิจแผงลอย เครื่องประดับ ในตลาด ห้วยขวาง	สัญญาเช่า	สัญญาเช่าแฟลตการ เคหะห้วยขวาง
นางติ่ม ทองมี	ธุรกิจขายก๊วยเตี๋ยว รถเข็น	สัญญาเช่า	สัญญาเช่าแฟลตเคหะ บ่อนไก่
นายไพเราะ หน้าผา จ.ร้อยเอ็ด	ธุรกิจจำหน่าย รับซ่อม เครื่องใช้ไฟฟ้า	สัญญาเช่า	สัญญาเช่าที่ราชพัสดุ
นางกฤติยา ไพศาลรัตนากร	ธุรกิจจำหน่ายเสื้อผ้า สำเร็จรูป จ. อุทัยธานี	สัญญาเช่า	สัญญาเช่าที่ กรมธนารักษ์

ผู้ประกอบการ	ประเภทธุรกิจ	ประเภทของทรัพย์สิน	รายละเอียด
นางบุหงา หวลบุตรดา	ธุรกิจขายต้นไม้ ย่าน เทเวศน์	หนังสือรับรองสิทธิ	หนังสือรับรองสิทธิของ กรุงเทพมหานคร
นางบังอร นาจำปา	เกษตรกร	ที่ดิน สปก.	ที่ดิน สปก. จังหวัด สระบุรี จำนวน 15 ไร่

แนวโน้มและทิศทางการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ การเคหะแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช สำนักงานกรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและเทศบาล กรมประมง กรมทรัพย์สินทางปัญญา และกรมโรงงานอุตสาหกรรม ร่วมกับสถาบันการเงินทั้งของรัฐและเอกชน ในการออกเอกสารสิทธิ และนำเอกสารสิทธิมาใช้เป็นหลักประกันการขอสินเชื่อ ซึ่งมีผู้สนใจเข้าร่วมโครงการมากมาย ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนของรัฐได้มากขึ้น ลดการกู้ยืมนอกระบบ ซึ่งมีภาระค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยที่สูง ตลอดจนระยะเวลาการดำเนินการประมาณ 2 ปี พบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งคือประชาชนระดับรากหญ้ายังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน อีกทั้งหลักเกณฑ์ที่ใช้ประเมินทรัพย์สินหลายประเภทยังขาดความชัดเจน เช่นทรัพย์สินทางปัญญาและเครื่องจักร และผู้ถือเอกสารสิทธิบางรายเป็นเอกสารสิทธิแบบมีเงื่อนไข ซึ่งจะมีปัญหาในการใช้เป็นหลักค้ำประกัน

ทั้งนี้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมและเพื่อเสริมสร้าง ความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อมั่นให้กับประชาชน เกี่ยวกับการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน ให้ง่ายขวางที่สุด ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และในกรุงเทพฯ ด้วยการประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคต่าง ๆ ในการเป็นแหล่งกระจายความรู้และสถานที่สำหรับฝึกอบรม และสร้างความเชื่อมั่นให้กับสถาบันการเงิน เพื่อเป็นการขยายโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนมากขึ้น จะต้องพัฒนาตลาดสินเชื่อรองเพื่อให้ผู้สนใจที่ถือเอกสารสิทธิแบบมีเงื่อนไขสามารถแปลงทรัพย์สินได้ อีกทั้งยังเสริมสร้างกลไกการจัดระบบเอกสารแสดงสิทธิเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสถาบันการเงิน มีการจัดระบบทรัพย์สินของชาติ โดยนำทรัพย์สินที่เข้าถึงแหล่งทุนได้มาบริหารจัดการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน ด้านสถาบันการเงินมีการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะ และความรู้เกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะประเมิน และทำการประเมินราคาทรัพย์สินอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับทุกฝ่าย

ในการดำเนินการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนนอกจากจะให้ความสำคัญกับเงินทุนที่เป็นตัวเงินแล้ว ต้องขยายถึงทุนด้านอื่น เช่นทุนทางกายภาพ ทุนทางทรัพยากรมนุษย์ และทุนทางสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการบริหารจัดการในเชิงธุรกิจ ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนอย่างแท้จริง

บทสรุป

นโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน เป็นนโยบายที่ทำให้ประชาชนในระดับรากหญ้าที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ ได้รับโอกาสที่ดีขึ้นในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่มีทรัพย์สินประเภทที่ดิน สิทธิการเช่า หนังสือรับรองสิทธิในที่สาธารณะ ทรัพย์สินทางปัญญา และเครื่องจักร สามารถนำมาใช้เป็นหลักประกันในการขออนุมัติสินเชื่อจากสถาบันการเงินทั้งของรัฐและเอกชน และนำเงินสินเชื่อดังกล่าวไปลงทุนหรือประกอบกิจกรรมที่ทำให้เกิดรายได้ อันเป็นผลประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติ ก่อให้เกิดกระบวนการสร้างงานสร้างรายได้ และกระตุ้นให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่สนับสนุนการเติบโตของเศรษฐกิจไทยในอนาคตต่อไป

บรรณานุกรม

- จิรินทร์ อาสาทรงธรรม. 2546. “นวัตกรรมและการสร้างภูมิปัญญาไทยให้ยั่งยืน”, *วารสารนักบริหาร Executive Journal*. 23,1 (มกราคม-มีนาคม), 16-19.
- ทรงพล พิรุฬห์. เจ้าหน้าทีวีเคระหัดสินเชื่อ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. ผู้ให้สัมภาษณ์, 26 ตุลาคม 2548.
- พงศ์พัฒน์ คุโรวาท. 2546. “การแปลงสินทรัพย์เป็นทุน : มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจใหม่ของรัฐบาล” รายงานพิเศษของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน).
- พันธุ์อาจ ชัยรัตน์. 2547. *การจัดการนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- “แปลงสินทรัพย์เป็นทุน สร้างวิกฤติหรือโอกาส.” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.becnews.com/backissue/a_hotnew/2003_03_01_index.html
- รังสรรค์ ธนะพรพรรณ. 2547. “Hernando De Soto” ผู้จัดการรายวัน. 21 เมษายน. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=2000000054757>
- เสรี พิธิลปี. พนักงานพัฒนาธุรกิจธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดสระบุรี. ผู้ให้สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2548.
- สำนักงานบริหารการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน. 2546. *การแปลงสินทรัพย์เป็นทุน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.plangsinsap.or.th>
- สำนักงานบริหารการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน. 2546. *บันทึกข้อตกลงในการดำเนินงานร่วมกันภายใต้โครงการแปลงสินทรัพย์ประเภทเครื่องจักรให้เป็นทุน ระหว่าง กรมโรงงานอุตสาหกรรม และ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมแห่งประเทศไทยวันที่ 1 ตุลาคม 2546*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.plangsinsap.or.th>

สำนักงานบริหารการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน.2546.บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมทรัพย์สินทางปัญญา
กระทรวงพาณิชย์ กับ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย
เรื่อง ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการแปลงสินทรัพย์ทางปัญญาเป็นทุน 1 ตุลาคม
2546. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.plangsinsap.or.th>

สำนักงานบริหารการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน. 2548. รายงานความก้าวหน้าผลงานการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน 1 ตุลาคม
2547 – 30 กันยายน 2548. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.plangsinsap.or.th/pdf/cognos/report.pdf>

สำนักนโยบายระบบการเงิน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. 2549. คำถามเกี่ยวกับนโยบายระบบการเงิน.(ออนไลน์).
เข้าถึงได้จาก: <http://www.fpo.go.th/content.php?action=section§ion=8000000000>

ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2548. “การสำรวจภาวะเศรษฐกิจ
และสังคมของผู้เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน: ประมวลสรุปภาพรวมของสินทรัพย์ 5
ประเภท” โครงการวิจัยของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (สำเนา)

Alberto Carneiro. **Journal of Knowledge Management**; 04: 2 2000; pp. 87-98

Berlardo, S., & Berlardo, A.W. 2002. **Innovation through learning**. Albany: Whitston Publishing
Company, Inc.

Hernando, De Soto. 2000. **The Mystery of Capital**. Great Britain: Transworld Publishers.